

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т ЗА ПО Л И Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т .

Преплата шаље се поштанском
упућеницом непосредно админи-
страцији „Гл. Црног.“ на Цетиње,
или отпративши новина на
коју драго пошту; а коме је на-
ручнице, може се претплатити
код г. *Нера Рамдановића*, књаж.
прн. агента у Котору. Допише се
шл. у уредништву. Рукописи се
не враћају.

За огласе плаћа се, по простора
који заузму из петита 7, новчића
од реда за први пут, а за сваки
даљи пут по 5 новчића. За огласе
веће и на дуже вријеме попу-
шта се.

Цетиње, 18 августа.

У прошлу недјељу стигао је под
Бар руски параброд, крцат чим је
Црна Гора највише оскудјевала.

Параброд „Ростов“ одеског трго-
вачког друштва довезао је из Крон-
штата 30,000 острагуна берданка, исте
системе карабинка за коњанике, митра-
леза, и другог ратног прибора.

Ово је Црној Гори дар од стране
Русије, што га није Његово Вели-
чанство Цар Никола II.

Милији дар није могао Црногорце
обрадовати, ни с милије стране.

А да не би мирољубиви свијет
овијем поводом промислио на какве
ратоборне намјере Његовог Височан-
ства Књаза Николе, довољно ће бити
да напоменемо оне односе Његовог
Височанства према блаженопочиниел
Цару Миротворцу, чији је завјештај
био *мир*; и поменути односи најбоља
је гаранција оног пјетета, којим наш
Господар поштује тај завјештај вели-
кога Цара словенскога.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 13 августа.

Петроградски листови са задовољ-
ством примили су изјаву аустријској
односно новог положаја у Бугарској,
коју смо у прошлом броју допијели.
„Н. Времења“ пише: „Све је ово врло
интересантно, прво с тога, што открива
жељу бечке владе да опроргне прет-
поставку, као да она тежи да стане
на пут резултатима, што се очекивају
од пута у Петроград бугарске депу-
тације; и друго с тога, што као да
открива увјерење аустро-угарских вла-
дајућих кругова, да се може успоста-
вити у Бугарској нормални поредак
ствари и без удјела отуда приица
Фердинанда. Орган аустријског мини-
старства иностранијех дјела отворено
савјетује самозваног Књаза, да учини
тако како његово присуство у Бугар-
ској не би противурјечило III чланку
берлинског трактата, и обећаје му
потпору из Беча, ако он прими овај
савјет. Све је ово савјетом ново и у
извјесном смислу неочекивано већ по
томе, што изјава „Фремденבלата“ по-
чиње тачком, у којој се признаје факт,
да су у Софији склопили руководити се
у поствима депутације, која се вратила
из Петрограда. Биће у највишем сте-
пену интересантно знати како ће та
у поства софијска влада сагласити са
даљим пребивањем у Бугарској Приица
Фердинанда и припадањем његовог
малољетног сина Бориса католичкој
цркви. Не треба губити из вида, да у
очима Русије „нормални положај ствари
у Бугарској“ може бити само такав
положај, који ће пружати нашој влади
све гаранције у смислу упуца на сло-
венску земљу, која је ослобођена од
турског јарма побједама руског оружја
и потоцима руске крви, проливане по
пољима и по горама балканског полу-
острва“.

У прошлом броју допијели смо
важну вијест из Париза, да је мини-
стар иностранијех дјела г. Ханато,
саопштио министарском савјету отказ
италијанско-тунишког трговачког уго-
вора.

До г. 1881 Туниз је био турска
провинција, под управом гувернера,
ког је порта постављала. Те године
Француска је Туниз потчињила својем
протекторату. Француска војска заузела
је неке тачке у Тунизу, а француски
министар-резидент код тунишког беја
поставио је посредником између беја и
иностранијех држава.

Ова француска окупација Туниза
била је врло неугодна Италији, и
сматра се главнијем поводом безинног
уласка у тројни савез. Отуда је с
Тунизом италијански пута било неспоразума
између Италије и Француске, особито
са утврђивања ратне луке Бизерте.

Између Туниза и Италије посто-
јао је трговински уговор, врло угодан
за Италијанце, којих има у Тунизу до
25,000. Марселска трговачка комара
тражила је од владе, да тај уговор
укине као штетан за француску трго-
вину; и ево сада француска влада при-
хваћа тај захтјев. Исте уговоре Туниз
има и с Инглеском и Аустр-угарском
али се ти уговори не укидају, пошто је
из ових држава са свијем познатим увоз
трговине у Туниз.

Тако ће Италија још јаче осјетити
овај удар француски. Познато је, да
Француска бије Италију својом трго-
винском политиком. Ту скоро је Фран-
цуска склопила трговински уговор
са Швајцарском на велику штету
Италије. И Италија је принуђена да
све то трпи са њезине политике међу-
народне. Очекивано Француска иде на
то, да принуди Италију, да се удаљи
од тројног савеза. И у Италији има
државника, који увиђају потребу и
интерес земље, да Италија промијени
своју вањску политику. Хоће ли та
идеја побједити, не може се ништа
поуздано рећи; али је извјестан факт,
да јој данашње савезнице не могу на
докнадити оно што губи код Францу-
ске и код Русије.

НАРОДНОСНИ КОНГРЕС У БУДАПЕШТИ.

(По „Бранку.“)

На дан 29 јула тачно у 2 сата почела
је сједница народносног конгреса. Дворана
је већ дупком била пуна. Срба је било до
150 највише из Баната: Бијела Црква,
околица Ђена, и чистоти Вршани, ставили
су највећи контингенти. Словака је било до
200, а Румуна до 300. Одређен је био
одбор, који ће контролисати оне, који хоће
у дворану, да ли имају легитимацију. Било
су штампане улазнице, на српском, румун-
ском и словачком језику, и без тих улазница
нијеу никог у дворану пуштали, но и они,
који би имали такову улазницу поднадали
су контроли, да ли нису те улазнице наба-
вили недоуциним начином од друге особе,
која је добила такову улазницу. Контрола
је дакле била строга, што се показало,
да је било и врло нужно.

У 2 сата ступе пред сакупљене у
дворани, сазивачи конгреса, те у име
Румуна проговори Василије Мантра, од
стране Срба др. Емиљ Гаврила, од стране
Словака др. Дакнер, те предложи три
председника, који буду уз велико одуше-
вљење и усклицима, — изабрани: Др. Мих.
Полиг-Десанчић Ђорђе Пап и Вазеића
а доктор Павле Мудроњ. Доктор По-
лит устане да проговори и да се захвали,
кад се зачу ларма на румунским и словач-
ком језику: *напоље, напоље, не требамо
нишине!* Та се ларма понављала, док се
није утишала, те је др. Полит могао до
ријечи доћи. Ствар је била у томе, да је
уредник „Страже“ себи набавио неку
улазницу, која није била њему дата, на чим
су га упознали, контролни одбор није га
хтио пуштити у дворану. Четири пута је
покушао да уђе у дворану, али је био
свагда препријечен, док му полиција није
саветовала, да се уклони. Осим тога, довео

је неки солгабиров из Торонтала око 20
сељака, Срба, Румуна и Словака, који су
хтјели ући у дворану, али које одбор кон-
тролни није хтио пуштити. Ти сељаци
као што се дознало, путовали су са солга-
биром као велика госмодна на првој класи,
те им је била намјера, да протестују про-
тив конгреса.

Кад се ларма утишала, др. Михаил
Полиг-Десанчић проговори овим ријечима:
Славни зборе! Драга браћо! Лијена хвала
на великом одликовању с којим ми указате
част, те ме изабрасте за председника,
хвала Вам браћо Срби, хвала браћи Сло-
вацима, хвала браћи Румунима. (Живео!
Сетреаска!). Радујем се, што сам доживио
овај дан, да видим сакупљену браћу, коју
везује интерес највеће светиње: обрана
народности, аманет својих предака (Живео!
Сетреаска!). Скоро тридесет година да се
борим за идеју солидарности народности
Угарске, и ево видим, да се та идеја почела
остварити. Ми смо се скупили баш у пре-
столици наше драге отаџбине, да дамо
доказа, да су наше тежње законите, отво-
рене с којима свакоме поштено у образ
погледати можемо. Ми љубимо ову нашу
отаџбину као и сваки други патриота и
немамо никакве протудржавне тежње, већ
тражимо само оно, што нам је (од Бога
дато, а то је: наша народност. (Живео!
Сетреаска!) Ја не сумњам, да ће и савје-
товање овога збора достојанствено тећи,
и да ћемо дати тиме доказа, да смо у пле-
менитој намјери у ову престолицу дошли
и да је свака мисао далеко од нас, да шта
учинимо, што се не би дало слагати са
нашим патриотским дужностима. У том
ћемо духу поступати. Хвала Вам још једном
на одликовању, што ме изабрасте за пред-
седника. (Живео! На здар! Сетреаска!)

На то устане Ђорђе Пап од Вазеића,
који буде бурно поздрављен. Мора се знати,
да је Ђорђе Пап прије пет дана тек из-
шао из Вацког затвора, где је био затворен
због познате парнице о „Меморандуму“.
Ђорђе Пап био је у своје доба многод-
нишњи посланик на угарском сабору заједно
са Милетићем и Политом, те је остао
свака вјера својим политичким начелима.
Ђорђе Пап припада најстаријем племству
ердџекијех Румуна. Он је великогосподин
и богат човек, али ово не сме а му, (као
и неке наше „бентрије“) да непуца своје
дужности према свом народу и да страдава
за свој народ. И Ђорђе Пап захвалио се
лијеним ријечима на избору за председника.
Иза њега устане стари родољуб словачки
Павле Мудроњ, те са тронутим гласом,
споминувши солидарност народности Угарске
захвали се на избору за председника.

Иза тога предложи др. Полит, да се
збор има конституисати, те изабрати перо-
вође. Као такове предложи од српске
стране: свјештеника Сретена Јовановића
и дра Стеву Адамовића. Ђорђе Пап предложи
румунске, а Павле Мудроњ словачке перо-
вође, који буду сви једногласно изабрани.
Посље тога устане др. Полит, те узвишеним
гласом рече: Свима народима простране
монархије и ове наше краљевине дубоко
је у срцима усађена љубав и оданост
према нашем владару Фрањи Јосифу I. (Не-
описано одушевљење. Живео! Сетреаска!).
У најтежим временима, народности Угарске
дале су сјајне доказе те љубави и оданости.
Зато мислим, да ће погодити мисао овога
збора кад предложим, да примите, да се
са овога збора пошаље телеграм Његовом
Царском и Краљевском Апостолском вели-
чанству Фрањи Јосифу I-ме у Ишл. (Жи-
вио! Сетреаска!). Тај телеграм могао би
имати сљедећи садржај: „У престолици
Угарске сакупљени Румуни, Словаци и Срби,
у својој од предака наслијеђеној вјерности
и оданости према Ванем Царском и Кра-
љевском Апостолском Величанству најни-
жорније моле, да као узвишени заштитник
и бранилац свију народа Угарске милостиво
благоизволи примити израз њихове хома-
ничне оданости.“ Састав овога телеграма
прочитају на румунском и словачком језику
дотични председници, те буде предложени
телеграм уз највеће одушевљење прихваћен
и наскоро у Ишл. експедиран.

Др. Полит: Славни зборе! Драга браћо!
Сада можемо приступити нашем раду. Ваља
да означимо наше жеље и тежбе које
једнако имају и Срби и Румуни и Словаци.
Ово ваља да означимо у једном програму
као наше политичко становиште, кога би
се имали свагда држати. Тај програм, као
наша политична синовијест, ваља да нам

служи за наш политичан правац. Родољуби
српски, румунски и словачки о том су
дуго размисљивали, измињавали су своје
мисли, и дошли су до извјесног резултата.
Да би се тај програм формулисан могао
изнети пред славни збор, држим да је
цјелиходно, да се изабере из средине
збора један повећи одбор, који ће тај
програм формулисати пред славни збор
изнијети. Држим да би нужно било, да
свака народност у тај одбор изабере по 15
чланова. Са српске стране ја сам слободан
предложити сљедећу господо: 1. Др. Стеван
Малешевић, 2. Лаза Кабански свештеник, 3.
Прока Милошевић, свештеник, 4. Арса
Пајевић, 5. Никола Јокенковић, 6. Др.
Богдан Давидовић, 7. Владимир Жупански,
8. М. Сланисављевић, 9. Ђ. Цвјејић, адв.
10. Др. Емиљ Гаврила, 11. Нера Попадић,
12. Поп Вожа Поповић, 13. Јова Малушев,
14. Зарија Стојковић, 15. Др. Бранко
Илијћ.

Иза овога предложе румунски и сло-
вачки председници са своје стране по
петнајест одборника, који сви 45 буду
једногласно изабрани.

Затим је др. Полит предложио, да се
ради савјетовања изабраног одбора сједни-
ца на један сат одложи, што буде једногласно
усвојено. Др. Полит замоли збор, да
остане на окупу, док се изабрани одбор у
његову средину врати, што буде од стране
румунског и словачког председника по-
торено.

Одбор од 45 лица повукао се у једну
дворану ради савјетовања о програму,
који је већ био зготовљен. Прочитан је
био програм на сва три језика. Од српске
стране др. Малешевић имао је двије допу-
не, од којих једна буде усвојена а друга
одбачена.

Иза како је одбор свршио своја са-
вјетовања, враћало се у велику дворану,
гдје је збор на окупу био.

Председник др. Полит извјести, да
је одбор свој посао обавио, и да је као
извјешточе од стране Срба изабрао: Ђуру
Цвјејића, од стране Румуна: дра Папа, а
од стране Словака: дра Милоша Стефано-
вића.

Ђура Цвјејић у свом говору нагла-
шава она велика начела, која је француска
револуција у Јевропи допијела, начела
слободе, једнакости и братства. Тих начела
народности Угарске не могу још бити учес-
ници. Разлаже побуде и начела програма,
који ће се збору прочитати. Др. Адамо-
вић чита састављени програм на српском
језику. Код појединих тачака чули су се
одушевљени усклици: Тако је! То ћемо!
Др. Пап у лијеном одушевљеном говору
на румунском језику разложи начела про-
грама, те буде програм на румунском
језику уз одушевљене усклике збора про-
читан. На посљетку устане др. Милош
Стефановић, те на словачком језику раз-
ложи програм, и заврши га са ријечима:
Ми јесмо и хоћемо да останемо Словаци!
— што је неописано одушевљење изазва-
ло, те буде програм од словачког перово-
ђе, познатог родољуба Хурбана Вајанскога
на словачком језику прочитан.

Посље прочитања програма на сва
три језика, др. Полит, Ђорђе Пап и Павле
Мудроњ ставе питање на збор, прима ли
прочитани програм у цијелости и у поје-
диностима? На ово збор уз одушевљене
усклике — који су минутима трајали —
изјави усклицима: Примамо! Примамо! На
ово сва три председника изјаве, да збор
прима прочитани програм.

Од стране Румуна жељело се, да се
српски председник са извјесним тактом
сјети румунски родољуба, који чаме у
затворима у Сегедину и у Вацу, те да им
се тиме изјави нека симпатија. Др. Полит
у том смислу, наводећи, да овај свечан
дан треба да је дан љубави и споразума
разних грађана ове наше отаџбине, жељу
да од сад не буде неспоразума међу гра-
ђанима једне отаџбине а најмање да ради
тога неспоразума мужеве, који љубе свој
народ, страдају. Он у пуној мјери ресек-
тује законе и изреке судске, али не може
на ино, него да да изрази својој жељи, да
непоразума нестане и да извјесни родо-
љуби румунски буду враћени отаџбини и
својем народу. На ову изјаву остала два
председника замоле познатог родољуба
Аугустина, који влада једнако добро румун-
ским и словачким језиком, да ријечи дра
Полита збору на румунски и словачки
проведе.

Др. Полит узме ријеч, да изјави, да има једну пријатну дужност да испуни, а то је: да изјави захвалност страним новинарима, који су издалека дошли на овај збор. За та настави на француском језику, окренувши се трибуни, гдје су били новинари: Ви господо, који сте дошли издалека, да присуствујете нашем збору, задужили сте овај збор са захвалношћу. Тежње народности угарске су праведне и лојалне. Будите господо пред страним свијетом тумачи те лојалне борбе народности, која је борба у интересу цивилизације и мира јевронскога. Примите у име овога збора моју најтоплију захвалност.

Др. Полит хтеде да говори збору о другом предмету, кад са трибине новинарске устале познати мађарски списатељ и главни уредник „Хазанка“ г. Јанчо, да се у име новинарства дру Полит захвали. Он рече, да мађарско новинарство са великим интересом прати појаве у немађарских народности, и да жели бити објективан. Ми Мађари можемо с Вама бити противници, али не непријатељи. Ми хоћемо да се боримо са поштом оруђем. (Усклици: Дао би Бог!) Али у колико би ви ишли на то, да ову нашу отаџбину расцепите. (Велико негодовање, ларма, усклици: е! е!) Др. Полит звони, да узме ријеч, и када се буре утишала, одговара на мађарском језику Јанчову, да он, кад је ухватило оно неколико ријечи новинарству, није хтио праву изазвати. Његове ријечи тичале су се страног новинарства, коме г. Јанчо припада. Др. Полит у осталом уважава добре жеље г. Јанчов а, али га моли, да одустане од говора, почем, као што је рекао, са поздравом страном новинарству није могао мислити, да ово може какву распријаву проузроковати. (Бурно одобравање.) На ово г. Јанчо замоли председника, да му руку пружи, што овај и учини.

Пошто је дневни ред био испрвишен, то сва три председника изјаве збор за довршен. Председници усклику, а за њима читав збор: Живно Краљ! Живјела отаџбина!

А сад да пређемо на кратак опис карактерних цртаца, које учинемо на томе тројбратском збору народности.

Починмо прво са Румунима, који су главни покретачи тога збора. Они не само да бјеху бројем најпретежнији, него бјеху у целини и најпробранији и најодлучнији у сваком погледу. А на лицу свакога Румуна блисташе се оно заносљиво одушевљење, које тако лијено краси истрајне и праве преганце, што у својој подухвату не престају ни од чега на свету, него их силна енергија као права бујица напред покреће. Знају шта хоће и куда су кренули, па за тим греде без икакве забира на сметње, што им се на пут стављају. То их још соколи и нову одпорну снагу у њима покреће. Као небојне, могу свакоме за узор послужити. Јер тек што су тако рећи отпочели уставну борбу народну после тако дуготрајне учалости, за тако кратко вријеме, прецизније угарске тамнице својим најодбрањенијим синовима, од којих и данас још многе гуши и убија запитивен ваздух малене избе без прозора, шест корака дуге а два широке.

Гледајући толико јунаштво на њима, незнани коме да се већма дивим: да ли

онима што по тавницама чаме без јаука или онима на пољу, који своје народне мученике са највећим учешћем прате и на повратку из државног затвора са величанственом поштом дочекују и са прва мјеста опет стављају, да и даље воде народне им ствари.

И на овом народном збору изабраше себи за председника таког једног узоритог народног мученика, који је после пуне године дана најтежег државног затвора, 24. о. м. на свјетлост и слободу пуштен похитао својој домови да сачува међутим преминулу своју вјерну љубу и пратилицу на трновитом путу кроз цео живот, па да се одмах врати на своју дужност и позив народни, гдје је већ 27 и 28. у Б. Пешти председавао одбору родољуба, који су вијећали о народном програму и за овај материјал спремали.

И кад погледате на тога витеза, сједином украшене главе, а као лимун пожућела лица и затегнутих мршавих образа, које објасњавају два тамно свијетла ока, срце вам се зарудило, што видите, да је у том тропном тјелу још ванредно снажан дух, који се опаже не само по његовом даким тјелесним покретима, него још боље на погледима као одличном енергији, сталној вољи и големој душевној снази, која му на очи избија. Такав је Борђе Пан де Вазенте, дичан вођа овој одличној и одушевљено-истрајној војсци, у којој је цијет народне интелигенције, задохнуте божанствено свetim осјећајима најзвнишеније љубави према својој наци и патрији прекашеном народу.

Наша браћа Словаци бјеху такођер заступљени врло лијено и многобројно. И они се окупише око својих најодлучнијих синова: бранитеља народних права, свештеника и учитеља, којима на челу стајаху двије извршене снаге и љубимци народни: врли старина др. Павле Мурдоу и усталачки др. Милош Стевановић, у чијим жилама тече још нешто и српске крви по праједу му, који се као овајан Србин из Србије доселио међу Словаке и женидбом по љези доцније у њих преточио.

Колико сам се памеху дивно ватрене романске расе хитленим Румунима, у толико сам више по срцу пагињао и ближе стајао својим топлијим осјећањем и правом средничком наклоношћу према нашој добродушности и простодушној, милој и драгој словенској браћи Словацима. То су нам у словенском свијету класични типови, са ликовима праве аристократске мирноће и душевне витимине, која на јурни оваја наклоност нашу чим их погледамо, а чим отворе уста да нам што проговоре, често осјетимо како из њих благо струји милом гудубијем из срца Тавага лутиса чине на тебе Словаци, кад их у маси гледаш, па ти се свиди да си загледао у прозрачно зрцало дубине морске кад је море на миру. Али као што је море страшно кад се узкомења, тако ми се чини да су и наша браћа Словаци живихи кад распршиш овај лави непе, под којим заретана тива жива жеравица њихово срце. И кад тај пламен дохвати уздах бола и патње народне, по лицу им се пројесе така румена свјетлост, да би се на њојзи најјасније срце у часку загрејати могло.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

ПУТОВАЊЕ НА ВРАЊИНУ 1892 ГОД.

(Наставак.)

Чинило нам се да смо кренули са Ријеке мало прије, а ми већ почесмо избјегати у ширину Скадарског језера, и већ смо стигли на Пачу. Тако се зове мали језицак, који се је пуштио у Језеро, и код којег се налази велики вир, где се лови велика риба, као: крап, јегуља, пастрва, екаквица, сврага, укљева, скобљ, клјен и т. д. Како вапор пролази поред саме Паче, то смо добро виђели и положај тог риболова. Неколико малих кућарица саграђено је по том језици, и из неких још се виђаше огњак ње цкили. Поред сваке те кућице бијаше од камена мало округло коританце, где бацају рибу, коју ухвате у виру, и где је после соли. Одатле је или свијежу носе по пазарима или је ешечу продају не само у Црној Гори већ и изван ње, као у Италији, Србији и др. поближим мјестима. Изван границе особити добро пролазе сухе укљеве.

Сад мјесто дугачким планинских језицака, пролазили смо поред многих мањих и већих острва, оквићених зимзеленом лавориком. На тим острвима, у зимње доба, како кажу, оближњи сељани превозе у лађама своју сточку, и остављају је тамо саму кроз читаву зиму, небринући се ни о пастиру нити о чему другом. Од каквих звјерова опасности им нема, воде и траве доста, клима приморска — а друго им и није за потребу. Тако се она и плоди, те кад чобани дође да је прихватити, то нађе читав крд, и већ одрасли јатњини први пут виде свог пастира, који им се радосно са својим диницама или дудуком јавља, сабира их и превози у село, да маде нустицаке уозна са сеотским животом.

Тек што смо пријешли неколико таквих ситних острва, од којих су по ње која врло близу једно другом, тако да се је морало пролазити кроз уску тијеснац, — указа нам се бијела тврдиња по средини воде, у облику бијелог лабуда. То ти је острво Лесендро, које су Црногорци освојили од Турака. Сво острво притиела је та тврдиња, тако да изгледа као да је из воде никла. Описивати вам Лесендро сада немогу, јер једно што је била ноћ, те нијесам могао мало боље обиграти га, а друго, што по прилици и неких могао, почем изгледаше доста сложено, и сав као у неку гомилу — по калуни свију турских грађевина. Кад смо се недалеко са сјеверне стране од њега промашили, већ нам се и острво Врањина јасно указа пред очима, тим прије, што по јужној страни острва виђаше се доста огњева, растуриених у мањим или већим гомиланцама.

Што шала што истина, већ су готово и четири сата јутра. Од Лесендра до Врањине нема више од добра четврт сата. Али и ако се бијаше присукао четири, ипак Морфеј не бијаше још на вапору допутовао — можда није имао лађе. Све ближе и ближе подилазимо под острво испод дугачке ејенке, коју на нас бацаше суморито острво, докле се и саме обале не прихватисмо. Вапор, купљајући испод себе воду и бацајући бијелу пјену, већ се уставио и умирно. Полагано јадан за другим искочимо на сухо, и почнемо се њезати уз острво к манастиру, који се налази доста високо од воде. Ишли смо врло лијеном стазом, која се кривуда к манастиру. Њега смо могли из далека виђети, а такође и кад смо се њезали; али оно што се је по лијевој страни манастира налазило, слабо смо могливиђети, осим само што одабијаше некаква свјетлост — приликом од огњева.

Већ смо стигли код самога манастира, где се и помолимо Богу и Његовом угоднику св. Николи.

Ја се нијесам могао доста нагледати словачке групе на овом збору и кад је збор донашао одлуке и пропраћао говорнике и кад смо без икакве бриге и србе на дијела заједничким вечерама за триезом сједјели у најповјерљивијем разговору. Међу њима бјеше доста свештеника, адвоката, и учитеља, које су дивно прошарали вади поједини прости сељаци, одјевени у живописно лијеном народном одјелу, које је прикладно у разне боје сложеним шаренилом својим привлачило наше погледе на себе. Тако лијене слоге и хармоније између сељачке кабанце и адвокатског пера, између свештеничке мантије и сиромашног учитељског капута, нијесам давно видио. Као да су сви чланови једне породице. Тако су једнаки у обради народних права.

Али челенка њима бјеше др. Мурдоу, којег по старјешинству и мудрој бесједи по чистоте значају правог родољубља, високој науности и одважности у борби за народна права изабраше за својег председника на овоме збору, који се окитио његовим у цијелом словенском свијету добро познатим именом из прошлости. Та уважена старина према Румунима на десном крилу у центруму зборнице заузео је лијево крило, као једнодушно изабрани председник збора од стране Словака.

Најважније пресједничко мјесто у средини између десног румунског и лијевог словачког крила испунио је наш српски председник др. Михаило Полит Десачић, који је том својом лично тековинном и одликовањем од стране Румуна и Словака, тако високо уздигао нашу српску мањину, да је више пута изгледало као да цијелим збором српски дух провијања, као да ми Срби правац дајемо овом народном збору. Као да смо ми Срби домаћини, а Словаци и Румуни наши гости. Тако је наш председник одмах знао лично да завлада својим високим положајем, да су му у том све три народности једнаком љубављу и поштовањем и оданошћу на клоњене биле и сваку ријеч његову слушае. А ми смо Срби са поносом уживали личне заслуге и славу нашег председника, којег је бог обдарио свима врлинама једног великог дипломате, дораслог за много већу пошту, но што му је на жалост наш народ кадар дати. То су му овог пута признали и непријатељи, који су се дивили оној присебности, мирној душевној, необичном такту, даровитости и свестраном образовању, које му је влада као запета пушка на неузди стојала да одбије са достојанством сваку навалу злунамјерну на цијелину збора и његову важност народну.

Нарочито морам напоменути да овако дивне пресједничке слике на овако огромном збору врло се ријетко гдје наћи могло. Така једнодушност у мислима и осјећајима све тројице владане да нам се чинише као да је једна памет и једна душа свом тројицом владане, а то зар отуда, што су сва тројица од млађих својих година непрекидно искрени пријатељи и заједнички радници на пољу политичког народног живота. Дух те лијене њихове слоге и братске љубави прешао је на читав збор који им је зар зато одавао таке овације, каквим се мало које пресједничко по

Прво и прво сад сам на брау руку разгледао положај острва, и ако небјех цијељу ноћ ни сна на очи свезао.

Острво Врањина заузима врло велики простор како у дужину, тако и у ширину и висину, и дужину, неби га могла остра гуша претурити, а да зрно непаде на сухо. Острво је састављено из два прамласта дијела, који изгледају као близанци, и дијели их, како с једне тако и с друге стране, дубока водоваља. Кад су и сами врхови острва раздијељени овом водоваљом, то и простор од једног врха до другог изгледа као седео. Та водоваља сијече острво са сјеверне стране на јужну. На острво нема никакве шуме, већ је све покривено травом, до извине самих кољена, између које ниче мањи или већи камен, без каквих скала и врлети.

Врањински манастир био је у старо вријеме један од оних 12 епархија, које је св. Сава подигао, да би се боље могло управљати великом тадашњом црквеном заједницом. Док је столица Црнојевића била у граду Жабљаку, ту су и митрополити зетски живјели, док није моћ турка осилила (1482 г.) и Црнојевићи, немогући се више одржати, пресели се уједно са митрополијом на Цетиње 1484 године.

Сада сама црква налази сена исто чној страни острва Врањина, па брзачу које се зове „Куриштицац Јакмак“ а на истом старом темељу. Црква је доста дуга и широка, са високим звоником од три звона. Над уласком налази се камена плоча, у којој је урезан сљедећи надпис: „Свј храмъ святаго чудотворца Николаја, воздвигнута повелѣиѣмъ благовѣрнаго Государя Князя Черногорскаго Николая I Петровича Нѣвога, на семъ мѣстѣ њвокогда бившей резиденци, зетскія митрополи, въ лѣто Господнѣ 1886“. На неколико корака ниже саме цркве налази се повелика двокатна кућа, где живе калуђери, и где за вријеме скупова почињу

хвалити може. Нарочито су Румуни и Словаци нашег пресједника дра Полита објаснили непрестаним најодушевљенијим овацијама како на самоме збору и банкету, гдје су га више пута на рукама носили, тако и на улици гдје год би се појавио кличући најрадосније при свакој његовој појави. Та почаст нашег пресједнику годила је као благи мелем и свима нама, који га искрено поштујемо за његове заслуге око народне части и напретка.

ДОПИСИ.

Данилов град. 12 августа 1895. — Рани урметин ове године — хвала Богу — добар, а позноме се бојати, те не буде у брао кише.

Наше сељаци се никад опаметити, да сију рано! — Причали су ми, да има већ више од 10 година од како рани урметин рађа добро, а позни слабо; јербо прољетње кише прате га до Петровадне, а највише до на пећелу по њему, па онда као да се небо запечати! —

Кањесмо се на шеницу е нам није добро родила; истина, није најбоље, али тек да оће тако позни урметин, но ми се чини па овај сјевер, који нам дува, има скоро петнаест дана, неће од њега ни скроба, а камоли качамака. —

Новог урметина почело се продавати по нашим пазарима. — Посљедњег пазара плаћао се: 1½ јило по 10—11 новчића.

Шљиве су нам родиле као икад. Шљивовица се плаћа баш добро, јербо ово године неће бити дозоваче. — Помислите, за боцу шљивовице можете добити: 18 к. урметина, или 6 к. сира младога, или 18 к. соли, или боцу уља слаткога. — Боље ђавола не пити!

Вина по нама — ни за пуње, а бојати се и у будуће, јер лоза погнбе од пероносоре, те Бог зна кад ће се међу нама Брђанима сукати црвеника „из каблова и вагина!“

Слободно вам могу рећи, да ћете ријетко наћи у нашој вароши чистог дозовог вина, по све фарбан, — што собом направљају, или некакав „морван!“ — Добро би било, кад би наша влада обратила пажњу на то, да се не смију продавати таква вина, кад у њима ништа дозовог нема, нако што се трује нези на народ! —

И ове године дуван је нам доста добар, те се надати лијеним пошима.

Наше сељаци доста слабо дети раде, него чим огри сунце: ето их одма у ладове крајем ријеке Зете, па се ту — док залази — разговарај, а више пута и по двијај, па онда на суд! — А имали би што радити, да оће! —

Здравље народа до сад — хвала Богу, добро је, — узимајући неке, који су ишли на радње испод Скадра и у Боку которску. Баш сад скоро дошли су четворица испод Скадра с работе, па су тројица умрли у два дана, а четврти још болује! — Ово су били Слатињани. Од неких наших, који су радили у Боку которску: један је умро, а двојица болују. —

Из овог племена има их много по: Србији, Македонији, Старој Србији и т. д., а највише на Сењском руднику у Србији,

путници. Међу манастиром и брдом налази се мала увалица или корито, које се опет спушта до самог језера, где се при врху саме воде налазе неколика извора живе воде. Са западне стране острва налази се село Врањина, које броји до 90 кућа. Село је врло сиромашно, почем земље за обрађивање на острву никако нема, а оно мало дјелова што имају у долинама, то није ваљано сигурно, почем кад је велики налив и воде, слабо да се свагда земља проциједи и буде удеена за обрађивање. Због тога сељаци поглавито се и баве риболовом.

До манастира, у самој увалици, налази се сила народа, који весело провођаше вријеме под неколика десетка бијелих чадора, поред којих се свијетљаху огњени.

Сад насаг питање, шта да се ради: или да сједимо још ово мало времена док негече сунце, или да се иде ње-год починути, — ако ће и на меку траву. Један из друштва напомену нам, да ће наш Митрополит, по свој прилици, бити дошао, јербо он вагда први долази, и предлагаше како би било да пођемо прустунити руци. Други опет додаде, да је могуће да он сад почива, те да га не треба тако рано узнемиравати, већ да то можемо доцније учинити. Али већина неодобрно предлог ових посљедњих, већ одоше упитати, може ли се к њему ићи не. Ми смо тако жуборкали међу собом око десет минута, докле ти неки не дође са стране и каза, да је он сад видио на погама Митрополита, са неколико свјештеника и калуђера. Једин се чуђаху како је рано устао; али како сам после дознао, он није никако ни почивао. Могао би рећи зашто. Зато што је њему данас Крсотиме; он другог нема нити за другог зна. Његови су гости — народ, који се скупања се разних крајева Црне Горе, а утешаје их њихом које вјечно кријени — пишем Христове науке. Он као добри пастир свога стада, брине се о сваком по ту дође:

одакле пиљу доста прилично новаца било-
ним кућама. Причали су ми, да их је био
на Сењском Руднику од прошле године
преко 40 момака само из села Фрутка! —
Они који долазе отуд хвале се: мјесто
здрави, надница добра, храна јевтина, а
радити не пре трудно! —
Стоку смо са зимницом осигурали
добро, но да видимо што ће бити с нама,
јер је прошла година изјела ову, на најбоље
да се роди. — Ова је година, као оно ти
у бој: неко добиј, а неко не добиј, т. ј.
некоме ће се родити лијено, а некоме не
зна! — Узрок је: спојидба и рад! —
Али у здравље нашег Господара, који се
очински брине за све нас, нећемо ни ове
године гладни бити.

Оцињ, 12 августа 1895. — Летос је
јаво завладала болест у нашој вароши. С
почетка лета појављивала се наша домаћа
болест — грозница, и то ријетко; а после
је све више и више освајала нека друга
врста болести с бљувањем, која и сад
влада. Али захваљујући тогу и извреном
раду дра. Петковића, за вријеме више
болести а да је мањег помора било, тешко
је и једну годину наћи.

Што се тиче године, до сад се доста
добро види. Шенице је било, како се само
жељети може. Винова лоза — једна пола
— обећаје род добар. Маслине — ни же-
љети се више не може. Челе — такође су
успјеле врло добро.

Руметин — до сад изгледа добро,
али му би пријатнија била једна блага
киша него ли сунце.

Летос је већи дио нашега поља
(дуга) остао незасијан, почем је вода била
много већа, него лани; а и сад је готово
као и једне године. Само је добро, још се
нико не жали, да, као прошле године, под
гризава прв стабику руметина.

На нашем пазару жита су цијеле
године јевтина била, а и живо није било
скупо. Жито, руметин, по свој прилици би
и летос јевтиније било, да га нијесу неки
трговачки пренијели у друге земље, гдје
га нијесу ништа боље продавали, него би
у нашу варош. Наши тежаци највише про-
паду у продаји руметина. Јесенас продају
150 к. за 4. ф. а после га купују 150 к.
по 15. ф. на вереснију, и то, у ових истих,
гдје су и продали!

1) То исто видимо и у пољу дечињском: по-
ред врло добријех кукуруза има комада врло слаби,
јех. Што је томе узрок? Ко није дубоко земљу уво-
рао и пагљиво, кукуруз му је ома обутно сушу
и није могао напредовати.

Дакле треба дубоко орати и пљогити земљу
ко хоће да му вазда роди.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Нове књиге.) Примили смо од
инсца на приказ:

Beiträge zur physischen
Geographie von Montenegro mit
besonderer Berücksichtigung des Karstes
von Dr. Kurt Hassert, Privatdocent der Erd-
kunde an der Universität Leipzig. Dr. A.
Petermanns Mitteilungen aus Justus' Geogra-
fischer Anstalt. Herausgegeben von Prof.

како о богатом и гласном, тако и о сиро-
маншном и слабом.

Непокраја дуго, а ето се указа неко-
лико људи пред манастирском кућом: то
бијаше главом Митрополит са неколико
свештеника. Онда се упутимо к њему и
приступимо под благослов. Ово нас он
упита: како нам је било путовати, јаво
му је мило што радосно идемо на овакве
црквене прославе, како ће и Господар са
свом Високим Фамилјом бити данас овђе...
Даље нам је говорио о чувању православне
вјере, свога српског језика, обичаја, дајући
наду на бољу будућност, проширење земље,
и опорављењу од доста трудних околности.
После таквог разговора, рече нам да идемо
и да мало починемо, јер ће убрзо и Господар
стићи, и тада да ћемо на св. Петур-
ђију. Приступимо руци доброг Архидиакона
и разиђосмо се неки по чадорима, а неки,
који су жељели поспати, оду више шатором,
да ту почину на зеленој трави.

Први црк зоре већ је одлетно, а на-
ступило је вријеме рађања сунца.
Већ су почеле искапати зраке сунчане иза
високих планина и црвеног облака. Из
руменог истока исплива сунце и протри
своје златне зраке по тихом Скадарском
језеру. Из разних крајева језера види се
је плаве к нама даје, више којих витлају
се бијели галеби, које је јутрења сунчана
зрака позатила. Дивље патке и гуске
припушкају се по језеру, а мале птичице,
узив свој слабост на језеру, долећеле су
к нама, да заједно проводише вријеме: ми
нашом пјесмом а оне њиховим безбројним
видрацијама. На југо-западу од Врањине
види се уз присојну страну дивна Црмни-
чка нахија, која се је обукла у зелено
у прољећној љепоти. Овђе и нехотично
путнику дође на памет оно дивно и чувено
у нашој земљи црмничко вино, које по
укусу и финоћи готово се може равњати
са француским бордо. То је наша „Ита-
лија“ — како се о њој изражава наш

Dr. A. Supan. Ergänzungsheft, N-ro 115.

Gotha: Justus Perthes 1895. Цијена 7 марака.
Ово је плод научнога истраживања
нашег познатог пријатеља дра Хасерта,
који је у два пута пропутовао Црну Гору
у накрет, не жалећи ни труда, ни времена,
ни трошка.

Ми ћемо само овдје донијети садр-
жину, да се по њој види важност ове научне
раде ученога Њемца. Ево те садржине:
1. Књижевност и историја проучавања
Црне Горе; 2. Геолошки преглед Црне
Горе; 3. Вид површине Црне Горе; 4.
Црногорски предјели; 5. Извори и ријеке;
6. Црногорска језера; 7. Клима; 8. Рашћење.

Уз ово има пет мапа.
Дјело је добело 174 страница на вели-
кој осмини ситнијем гармонтом штампано.
Ово би дјело требало и на српски
превести, на што обраћамо пажњу српски-
јех књижевника.

(ЛИСТОВИ.) Изашла је јулска свеска
„Дјела“ са овим садржајем:

Прени... пјесма Ст. П. Бешевића. —
Прича о Сими Ступици и седу Врачима,
написао И. И. Вуковић (наставак). —
Из путничких успомена о Дубровнику,
(говорено у Грађанској Касини, фебруара
1895. год), од др. Мил. Р. Веснића. — По-
гашене звјезде, пјесме. — Пропаст, слика
из шкољског живота, од Свет. П. Ранко-
вића. — Срце моје хоћу да те питам
(Фридрих Халм), пјесма С. Д. Мијалковића.
— Стара планина, прилог за познавање
земље и становништва. Написао Лујо О.
Адамовић. — Људи, слика из живота, од
Ж. О. Дачића. — Тенова философија,
од С. М. — Пјесничка љубав (по Пуш-
кину) пјесма Јер. Ж. — Босански Сахти-
јан („Bosniakenledert“) његова производња
и припремање, Штудија из народне техно-
логије, написао Пјетар И. Димић. — У про-
љеће, пјесма. — Сушица и рана (читано у
истор. филол. друштву Даничић на Вел.
Школи) од Јер. Живановића. — На новом
гробу (Надеон) пјесма Ј. Ж. — Друштвена
хроника. Јаван и његова култура, од др.
К. Д. — Научна хроника. — Нешто о
траговима карбон пермског леденог доба,
од С. М. Бурчића. — Развој социјалних
одношаја код инсеката. — Критика и
библиографија. — Привредна моћ Србије,
државни приходи, расходи и дугови при-
купио Светозар Зорић, прор. Вел. Школе
и инжињер. Штампарија код „Просвјете“
1895. год. II—III и 88 стр. мало осмине.
Цијена 1. динар, реферат С. М. П. —
Српски пчелар. Сагавио Јован Живано-
вић, са 52 слике. Цијена 1.60 фор. аустр.
вред. (Код Валовића у Биограду 4 динара).
У Новом Саду. Издање књижевне Луке
Јоцића. 1894, реферат, П. П. Т. — „Т.
Инфекциозне и заразне болје. Српска
државна Штампарија. Београд 1895 г.
стр. 1—3, 3—151, велика осмина. Цијена
1. динар. Реферат др. Ђ. Ј. Н. — Српско-
мађарско пријатељство, историјско поли-
тичка студија, од Јована Ђорђевића,
препечатано из „Српске Заставе.“ Цијена
50 пара дин. или пола круне. Београд 1895.
г. Штампарија Д. Димитријевића. Стр.
42. Велика осмина. Реферат С. М. П. —
Ивова слава, приповијетка од Стевана
Сремца. Београд. Издање Срп. Прегледа

љубљени пјесник и књижевник пок. Нена-
довић. При самој води, у подножју Црм-
ничке пахије, ето ти мала варошица Вир-
Назар, која броји тек неколико десетна
кућа, саграђених на невеликом брежуљку,
близу којег састају се и утичу у језеро
двје црмничке ријеке: Црмница и Орахо-
вница. На југо-истоку, близу увора Ска-
дарског језера у ријеку Војану, као кроз
маглу, можеш виђети неколике бијеле куће,
ће се и налази сада турска варош Скадар.
На сјеверно-истоку ево високе кучке
и арбанашке планине, а к нама ближе у
равници, међу густим врбовим шипрајем,
види се „Плавница“ — мјесто ће се налази
велика државна сд, одакле се разноси по
оближњим градовима и селима. На сјеверу,
такође у равници, ето ти на повеликој
пирамиди прад Ђабљак, поред којег, из
Горњег-блата, протиче у језеро ријека Мала
Морача.

Сунце је већ одскочило од високих
планина готово цијеже два прета. Наше
друштво оде да се чиме потиријени под
чадорима, ће бијаше како кафе, тако и
разног пића и јела. Под чадорима већ је
сила народа са разних крајева, као: из
Црмичке, Зетске, Ријечке, Ђешанске, а
понајвише из Катунске пахије.

Зеланке се одликоваху од осталих
својим одијелом: везеном кошуљама, опре-
гљачама и рашама, са објешеним бритви-
цама о ременику, и тиквицама у рукама. О
врату гот-во свака објесила по неколико
ланаца ситних сребрних лара (већином
старог калибра), или разнебојних ђинбуха
од камена или стакла.

Остале, по одијелу, чеби могао познати
којој нахији припадају, али по говору,
акценту и брзини у изговарању, могао би
у неколико одликовати катуњанина од
ријечанина, црмничанина од зењанина, овог
од њешњанина и т. д.

(Свршило се.)

895. Штампарија Д. Димитријевића, ре-
ферат Анд. — Прилози за статистику
Краљевине Србије, прва свеска: црквена
и манастирска имаовина у Србији на крају
1889. године. Издање државне статистике.
Београд 1895. год. Четвртина формат.
Цијена 3 дин. 2—80 страна са 4 дијаграма,
реферат С. М. П.

Serbien in geo-etnografisch administra-
tiv voluswirthschaftlich und commercielem Hin-
sicht и т. д. Verfasser und Herausgeber
Wilhelm Kohn, Buchhalter und Coresp.
des ungl. Handelsmuseums Belgrad — Sem-
lin Buchdruckerei J. Karamat. 1894. г. 320
стр. већа осмина. Цијена? Реферат С. М. П.
— Краћи реферати. — Биљешке.

— „Бранково коло“ у свом 5 и 6
броју доноси осам наставака из предход-
них бројева између осталога: Концерт
на Мору, слика с пута од дра Милана
Јовановића, и Нови податци о животу и
раду Бранка Радичевића од дра Ђорђа
Ђорђевића. Између пјесма има од Змаја
ва: Ко ће као љубав! И од пок. Војислава:
Један монолог младог Сленчевића. Ми онет
најтоплије препоручамо овај књижевни
лист, у ком раде најбољи српски књи-
жевници, и који је добро уређиван, и
редовно излази.

— „Српски Преглед“ од неког доба
не долази нам.

— Примили смо 14 број „Босанско
Виле“ са сликом Змај Јована Јовановића.
„Босанска Вила“ у своме правцу напре-
дује покупају око себе сараднике из свега
Српства, што јој све више значај подиже.

— По ново препоручамо особито
нашим учитељима „Нови Васпитач“, што
издаје познати српски педагог Мита Не-
шкових. Годишња му је цијена 3 фиорина.
Прегилата се пиље издавачу у Беловар
(Хрватска). Потпуна година 1891 и 1892
може се добити по један фиорин!

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Ракија од вишања.) Пошто у Враљу,
па и у околини, нема шљива, као обичнога
материјала од кога се пече ракија с једне,
и, пошто у Враљу има у приличној мјери
засађених вишања, нарочито по виногра-
дима, то овдашњи стањовници пеку ракију
од вишања тзв. вишњевачу, па и др. воћа.

Као и обичан материјал — шљиве
— тако исто и вишње за нециво ракије
треба да су потпуно зреле. Само се, пак,
по себи разумије да, у колико су вишње
крупније, зрелије, здравије, једнообразније,
да ће у толико и ракија по својој доброти
бити боља, а тако исто и по количини
бити више.

Када су, дакле, вишње потпуно зреле,
онда се беру руком, метају у котарице
или батаре, па се ове синају, у чаброве.
У чабровима се добро измуљају муљачем
онако исто као и год грозђе, па се онда
овај материјал сипа у каце. Ту се оставе
неколико — десетину дана док превру, па
се, после, синају у каце и од њих се
пече ракија онако исто као и од обичнога
материјала, као, дакле, од шљива.

Да би ова ракија имала свој прија-
тан мирис, то се у казан, у ову чабру,
мета анасон.

Да су вишње врло подесан матери-
јал за нециво ракије, то се тврди тиме,
што од 100 килограма овога материјала,
добија се 25 литара лијене ракије. Међу
тим од 100 килограма ђибре од трешања
добија се 20 литара ракије.

Да је, пак, ово занета овако, то су
нам из вароши Враље причала она лица,
која су ракију од ових материјала пекли.

Износићи ово намјера нам је та, да
читаоци „Тежакови“, који имају довољно
вишања, да од ове пеку ракију, јер, као
што се из горњег види, овај материјал
даје лијене и доста добре ракије, па оту-
да и лијен приход. Ко, пак, нема довољно
вишања, тај нека их засади што прије,
јер оне, поред тога, што служе за јад и
украс, још им је боља и та страна, што
доноси лијен приход.

На „Тежака.“

(Ракија од јабука) Када, јабуке узру,
онда се беру. Берба ова, као што је
познато, врши се на два начина: беру се
рукама, а и моткама се млате. Да је први
начин брања воћа у опште бољи, како по
плод, тако исто и по само дрво, то је
свакоме добро познато. Јер млатењем, ту
се многе гране поломи, тако, да ово чак
проузрокује и смрт дрвета; а ако баш не
наступи овај случај, онда у најповољни-
јем случају, воће се оне мале границе,
из којих би идуће године избиле пуне, а
из ових се развој цијет и плод. Да је
чак, ово заиста тако, то се тврди тиме,
што када год дрво године воће д-бро
роди, и, када се на овј начин воће обере,
онда друге — идуће године, или воће
роди врло мало, или — ни мало!

Пошто су, дакле, на овј начин јабуке
обрате, онда сваку јабуку на неколико
крижана — комади — треба исјећи, па
за тим метати у чабар. Када се овако
исјеку јабуке од прилике за половне
чабра, онда се овај материјал у чабру

измуља, на форму, као и грозђе, што се
муља. Када се овако овај посао сврши са
једним чабром, онда се овај материјал
суне у кацу или бачву, па, онет, ово сје-
чење и муљање јабука све дотле проду-
живати, докле се на овај начин све јабуке
не исјеку и не измуљају. Када све то
буде готово, када, дакле, све јабуке буду
исјечене, измуљане и у кацу или бачву
сауте, онда се и овај материјал, у кацу
или бачву суне лијене, чисте, бистре воде.
Воде се толико суне у ове судове, да вода
по врх овога материјала попливи за
3—5 см.

Када је, дакле, све ово овако свр-
шено, онда се остави овај материјал да
преври. Да ли ће овај материјал за краће
или дуже вријеме преврети, то зависи од
температуре, тако: ако је вријеме топлије
онда ће овај материјал прије преврети —
за 7—10 дана; а ако је вријеме ладније
онда ће за дуже вријеме за 15—20—30
дана.

Но, обично се од овога материјала
ракија пече после 3 недеље, рачунајући
од дана, када је материјал приуготовљен
метут у суд: кацу или бачву, и у ове
судове сунуто воде, као што је, дакле,
горе речено.

Када, дакле, овај материјал присије
за нециво ракије, онда се од овога мате-
ријала пече ракија у казанима, и то баш
онако исто као што се пече ракија и од
обичнога материјала — од шљива.

У колико је био овај материјал зре-
лији, здравији, крупнији и једнообразнији,
у толико ће се од овог материјала добити
више и боље ракије и обратном.

Ракија од овога материјала добија се
лијена, чиста, са пријатним мирисом, само
за 4—5% овај материјал даје мање ракије,
него што га даје материјал од шљива,
дакле, од 100 килограма овога материјала
добије се 16—17 литара ракије од јачине
8—9°.

Комина — ђибра — од овога мате-
ријала врло је добра рана за свиње, и оне
је врло радо једу. Те, према томе, дакле,
поред непосредне користи, коју имамо од
јабука, што истих добијамо подесан мате-
ријал за нециво ракије, нарочито данас
о овоме морамо водити дунлога рачуна,
када је филоксерна посушила наше вино-
граде, а елементарне непогоде много и
шљивара, имамо, дакле, од овога матери-
јала и ту посредну корист, што комину
— ђибру — можемо употребити као добру
рану за свиње.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 18 августа

(С Двора.) Њезипо Височанство
Књагиња Милена са Њиховијем Свје-
тлостима Књагињинама повратила се
у нетак из Бара. Његово Височанство
Господар одио Им је на сусрет до
Ријеке. У вечер је био дине у Дворцу
Његово Височанства Престолонаслед-
ника, на ком су присуствовали шефови
дипломатских легација са својим го-
спођама.

— Синоћ је био у Свијетлом Двору
објед у почасти царско-руског мини-
стра-резидента г. Аргиропула, који иде
на доуст. Осим наших министара на
обједу је био и Високопросвештени
Митрополит г. Митрофан.

(Овације пред руском легацијом.)

Поводом поласка на доуст царско-
руског министра резидента г. Аргиро-
пула, народ из мјеста и из унутрашњо-
сти, што се налази у мјесту, био се
сакупио у великом броју пред станом
царско-руске легације, и ту је чекао
г. министра из Свијетлог Двора, гдје
је био на вечери. Кад је г. министар
налегао, био је дочекан громким кли-
цањем: „живио!“ — па је г. Бајо Бра-
цановић ступио предањ и изговорио
сљедећу бесједу:

Господине Министре!

Онијени радоснијем гласом, да је
стигло у наш барски пријатан свијетло ору-
жје, које је поконио Цар Слављана нашем
Господару, не можемо се уздржати да на-
шим осјећајима израза не дамо.

Књаз Никола, вођ јунака, није сад
када празнорук, него би имао с киме и
имао с чиме повести коло, које смо, тако
ми Вога, господине, ужељети. Књаз Нико-
ла од свјетла вјерни и јединствени друг
Цара Александра III; Књаз Никола нај-
природнији и највјернији савезник Цара
Николе II-ог, тврди и непоколебим, као
стијена наших гора, у предањима свога
Дома и свога народа за слогу и заједницу
са Русијом, настојаће да му даровано ору-
жје Великим Царем буде свијетло и поште-
но, да послужу правди, слободи и интере-
сима Славјанства. Оружје оно послато вели-
ким Царем није измијенило опредјељење,
за које је својане у брацкој нам Русији;

ово је само из брацке у брацку, из јуначке у јуначку руку додато за одбрану истих аманета и светиња.

Господине министре!

У очи подаска Твога за Твоју велику отаџбину, овдје сабрано моје друштво дошло је пред Твој стан, пред ову Царску кућу, да Те жарко замолимо, кад тамо дођеш, да кажеш браћи Русима, колико смо горди овим новим оружјем, и колико смо, сваки Црногорац па и они, који га не може носити од старости или ђетинства, благодарни Твоме великоме Цару!

Непрекидно од два вијека заједницу Руса и Црногорца небо је благословило. Из њихове славно заједнички противене крви подигло се сунце слободе балканских народа. Али има још робова, који уздишу, који с уздањем гледају на нас....

Е, сад бих се залио! — сад бих много говорио; али нећу, јер сви смо увјерени, да ће Ти бити неко већ казао све оно што желимо и што можемо. У десет година дана твога пребивања међу нама, ти си се могао освједочити, г. министре, о нашим тежбама, о оној синовној предности и љубави Црногораца према нашем Господару Књазу, Књазу Оцу нашем, Књазу Преставнику наше мисли, оличеном у нама, као што смо ми у њему. Он је стојер нашем горском јату, он је кити пером и оружјем, као што га љуби и срцем и душом. Он је ми, а ми смо он, а укупило смо на смрт вјерна браћа Руса, у које име кличемо: Да живи Цар Никола руски! Да живи Књаз Никола Црногорски!

„Живно Цар Никола!“ „Живно Књаз Никола!“ Дуго се разлијегало из онег мноштва народа, па је народ зајевао руску химну „Боже Царја храни“. После је химне г. Аргиронудо је одговорио, да је Русија вазда била братски расположена према Црној Гори, и да ће и унапријед бити, па је завршио ускликом: „Живно Књаз Никола!“ И опет се дуготрајно разлијегало из одушевљеног народа: „Живно!“ За тијем је г. министар у свом стању частно пићем, гдје су се скоро сви учесници ове патриотске манифестације измијепили. По тихом Цетињу већ су се тијем били заталасали валови народног одушевљења, које је тражило одушке и пред Свјетлим Двором. Ту су се отијевале химне руска и црногорска и Насљедников марш, па се велико зетско коло ухватило, у које је долетно и Његова Свјетлост Књажевн Милко. Његово Височанство Господар изволио је изаћи и ословити омладину раздрагану очинскијем ријечима, изразивши наду, да ће се ново добро оружје наћи и у добријем рукама. „Живно Господар“ опет се разлијегало по тихој ноћи. Отоле је омладина пошла пред Насљедников Дворац и ту најодушевљеније патриотске манифестације поновила. Веселе се продужило по читавој вароши до последице ноноћа, и у неколика маха опет се омладина повраћала пред царско-руску легацију и ту пјевала и кличала. Г. Аргиронудо јутрос је отпутао у Петроград.

(Одликовања.) Његово Височанство Господар изволио је одликовати: Г. Луку Иванова Данчевића, заповједника параброда „Ростова“ — III. степеном Данилова реда; старијег помоћника заповједника параброда „Ростова“, потомственог дворјанина Г. Бориса А. Вебрижновског и првог машинисту параброда „Ростова“, потомственог дворјанина Г. Виктора Николајев — Сиридина IV. степеном; другога помоћника заповједника параброда „Ростова“ Г. Јогана Јогановића Валдта, трећег помоћника Г. Владимира Александровића Павлова; другог машинисту Г. Александра Ивановића Шведова, — и трећег машинисту истог параброда Г. Алексеја Тарасића Игњатовића. — V степеном истог реда.

(Личне вијести.) Г. Војвода Петар Вукотић и г. Војвода Буру Матаповић повратили су се из иностранства, куда су путовали, да се савјетују са љекарима о своме здрављу. — Г. Војвода Пламенац, наш ратни министар, отпутао је у Бар прошле недјеље, да брижи оружје, што је дошло из Русије. — Г. Денре, министар-резидент француске републике, са госпођом отпутао је у Никшиће. — Ових дана дошао је у нашу средину г. Др. Ј. Адамец, професор на универзитету у Кракову, у намјери да пропутује

кроз Црну Гору ради проучавања нашег домаћег сточарства. Како је г. Др. Адамец чувен као одличан научењак и ваљан познавалац у овој струци, то се надамо, да ће ово његово путовање бити од корисних посљедица за овај најглавнији извор нашег домаћег благостања. Г. професор Адамец имао је част да буде примљен у сриједу у приватној аудијенцији од Његовог Височанства Господара, а сјутрадан отпутао је у пратњи управитеља наше земјодјелске школе г. Ф. Јерговића преко Подгорице у унутрашњост државе. — Г. Пеко Милошев, познати српски родољуб са Сењске Ријеке, ових дана бави се у нашој ередини.

(Одликовање из Русије.) Г. Михаил Поповић, Ађутант Њ. В. Књаза Насљедника одликован је царско-руским орденом св. Станислава II. степена.

(Наша дилиџанца.) Креће се Цетиња пут Котора сваки дан у подне, осим суботе, у који дан креће у 4 сата у јутро; а из Котора пут Цетиња, сваки дан у 4 сата у јутро. Возне карте издају се код поштанских уреда на Цетињу и у Котору, а и на стацијама на Његушима и на Чекању. Возна такса је од Цетиња до Котора или обратно фиор 2; од Његуша до Котора или обратно фиор 1. 20 новч.; од Цетиња до Његуша или обратно 80 новч. Путници имају право да носе са собом до 10 кила пртљага. Ради обавјештања путника добро би било да ово прештамају и ближњи нам листови.

(Нашим ђацима.) Наш Управитељ Пошта и Телеграфа, Г. Широ Поповић, користећи се познатом са управитељем парабродског Унгаро Хрватског друштва Господином М. Полићем, а у намјери да облакна подвоз нашим ђацима на параброду — упутио је посљедњем молбу, е да би се дале нашим ђацима одлакнице у подвозу. Одговор је најповољнији, те га ево доносимо у цјелости:

Госп. Широ Поповић и т. д. Цетиње.

Одзивом на цијењено Ваше 12 маја т. г. управљено на нашег госп. равнатеља М. Полића, частимо се саобити Вам, да је друштво наше драге воље приправно уделити Вашим ђацима ону пету полакницу на возној цијени наших параброда, као што уживају и ђаци наше државе, и то на темељу њихових ђачких изказница од овога завода, гдје су у науци.

Толко за Ваше равњање — поздрављајући и т. д.

Напоменути нам је да је и Славна Урава Лојдовог Парабродског друштва вазда се повољно одзивала и исте облакнице нашим ђацима чинила наравно на основу ђачких листова, или спроводнице од управитеља наших Пошта и Телеграфа.

Облакнице се састоје у томе, што се плати треће а путује у друго, или плати друго а путује у прво мјесто. За треће мјесто нема облакница.

(Бакоме Мерици.) знаменити ваздухопловац, продуцирао се на Госпођиндан у нашем оштинском цару са потпунијем успјехом. Према је балон био мало прогорио, рачуна се, да је допро висину до 5—600 метара, тако да је г. Мерици изгледао на највишој висини као мало дијете. Сметно се код лабораторије. Ово је било прво пловљење по ваздуху у Црној Гори.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА...“

ПЕТРОГРАД, 13 августа. — Цар је прегледао војску у красном селу, и честитао официрима тек унаприједним из војничког лицеја. Двор се повратио у Петерхоф.

ПЕТРОГРАД, 14 августа. — Услед трајања болијести Вановског Софиано је постављен, да управља министарством рата.

ЦАРИГРАД, 15 августа. — Шакир-наша отпутао је у Требизонду.

БИОГРАД, 16 августа. — Стање здравља Митрополита Михајила погоршало се.

БЕЈРУТ, 16 августа. — Хајдучка чета напала је на мерјенски манастир, гдје је злостављала поклоњике.

СОФИЈА, 17 августа. — Петрага нападаја на село Доспат код Јанкли активно се води. Неколико саучесника уапшени су и предани суду. Гласови о том нападају теденциозно се увеличавају. Нијестина да је међу нападачима било војника и топова.

ПАРИЗ, 18 августа. — Краљ Ђорђе грчки посетио је Фор. Састањак је био врло срдачан. Фор је одма повратио краљу посјету.

ЛОНДОН, 18 августа. — „Рајтер“ дознаје из Цариграда, да се Султан жално својим посланицима у Петрограду и Паризу на држање Инглеске у јерменском питању, и апелирао на пријатељске услуге Русије и Француске. Одговор Француске и Русије није повољан за Турску.

ЦАРИГРАД, 19 августа. — Говори се да ће бугарски егзарх сазвати синод и дати оставку, не само што су сви захтјеви егзархата игнорирани, него и што бугарско свештенство од покрајинских власти не ужива благовољење. Услед оптужба гувернера Порта тражи да се опозову епископи из Скопља и Кеприли, што је егзарх одбио.

ПАРИЗ, 19 августа. — Отомански посланик дementира вијест инглеских листова да је Султан одлучио, да пусти ствари њиховим током теби односно јерменских реформама.

БИОГРАД, 19 августа. — Говори се, да ће Порта Србима у Македонији одобрити два епископа.

ШКОЛСКА ОБЈАВА.

У Гимназију ће се уписивати ученици 28, 29, 30, августа и то само прије подне од 9—12. У први разред примају се ученици, који су свршили с добријем успјехом четири разреда основне школе, који уз то положили из прописанијех предмета и пријамни испит најмање са добријем успјехом, који немају мање од 10 ни више од 15 година. Сваки треба да донесе осим школског свједочанства још и уредну крштеницу. Уписивање у Богословско-Учитељску школу трајаће од 26—31 августа; а примају се у први разред само они младићи, који су свршили четири разреда гимназије и добили свједочанство првог реда.

Послије означеног времена неће се примити ни један у школу.

Пријамни и повторни испити биће у означене дане послје подне.

Цетиње, 10 Августа 1895.

УПРАВА.

ЈАВНА ЗАХВАЛА

Господин Т. Радић, посједник из Суботине, даровао је за „Зетски Дом“ фор. а. вр. десет, на чему се овим јавно захваљује племенитом дародавцу.

Цетиње, 18 августа 1895 г.

П Одбор за скупљање прилога.

ОБЈАВА.

Министарство Финанције даваће се на лицитацију 1-вога Септембра 1895.

Контрат ће се дати ономе који се за најнижу цијену обвезе набављати из иностранства морске соли, добре врсте, погоднијене, — по мостри која се налази у канцеларији Министарства Финанције, — и предавати је на децимал у државне магацине: на Плавницу, Ријеку и Вир.

Контрат ће се учињети за осам милиона килограма, — (да се предају у течају времена које ће означити при лицитацији канцеларија Министарства Финанције), — у четири године од прилике.

Министарство тражиће од подузимача 1000 наполеова кауције, у готовом новцу.

Они који би жељели лицитирати, морају се на горе-означени дан пријавити у канцеларију Министарства Финанције, ће се држати лицитација, — од 3 до 5 сати по подне; — донијет са собом кауцију и положиће је у Министарство најдаље 1-вога Септембра 1895 до подна, иначе неће имати право лицитирати.

Цетиње, 1. Јуна 1895.

Број 421.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНЦИЈЕ.

ЈОВАН РАИЧКОВИЋ.

алт. подофицир и гл. кмет.

У истак 12 ов. мј. на 1/2 4 уре пошље подне, у најлепшем цвијету, у 24 години, примјерног и корисног живота, а после 15 то дневног неизлечивог боловања од перитонитиса (запаљења трбушне окне) у Подгорици, гдје је био одведен на лијечење, пресели се у вјечност Јован Раичковић, алт. подофицир и глав. кмет; а његове смртне остатке предасмо у велико саучешће земљи 13 ист. мјесеца.

Одма пошље свршетка народне школе, предвиђајући општина да много обећава овај младић, изабере га за гл. кмета, коју је дужност вршио на општу корист својих општинара, и на задовољство надлежних, од куд би препоручен, те је прије 4 5 година једногласно био изабрат од баталјона љешанског за подофицира артиљерије, коју је науку свршио са најбољим успјехом. Као сваком тако и овом приликом задовољно је особиту наклоност код надлежних; а међу друговима био је искрен и омиљен.

Да је Јован био омиљен и симпатична личност, види се и отуд, што су на глас његове смрти похитали грађани вароши Подгорице, међу којима бијаше г. бригадир Јово Мартиновић са госпођом, а пред Момпићима подком. Ђ. Маркуш са официром С. Радовићем, који су покојника по народном обичају ожалили и до куће у Ђешконоље испратили. Сјутра дан присуствовао је тужном спроводу мноштво народа из Ђешконоља, Подгорице, Ђешчанске нахије, Зете, Котана и др. околних села, међу којима бијаху командири г. г. Саво Врбича и М. Савов, кап. Р. Раичковић, подком. Преле Кажије и Мило В. Мар. Мартиновић, сепр. Векиког Суда.

Запета ничим се тако не може народу задужити као ваљаним радом, у чему се са оправданим разлогом могу тумачити ова многобројна саучешћа, која су у много олакшала тугу учвијелених родитеља и браће, као год и особито заузимање г. дра М. Радуловића, да олакша пок. болове и спасе га из зарљаја прне смрти. Нек Бог и Господар плати труд и неуморна заузимања гну дру, а ја сам га слободан увјерити, да је тим задовољно опште поштовање, и особиту благодарност у народу.

Вјечан му помен и лака розна земља, коју је ватрено љубио и којој је много обећавао!

Ђешконоље, 15 авг. 1895.

Један из пратње.

ПОТПИСАТИ ПРЕПОРУЧУЈЕМО МУ-

штеријама наше складнице разне дрвенарије, као: штица од разне врсте и дебљине и све друге дрвенарије изузимајући греде. Може се добити на фабрику „Видрован“, у Никшићу у магацину, и у Подгорици код Петра Челановића. Цијене су најумјереније.

Никшић, 10 августа 1895.

(2—6) Браћа Чопићи с Друштвом.

Потписани препоручају своје складнице свакојаке дрвенарије, као штица, шкурета, морала, поната и т. д. тако исто различитог покућетва од најпростијег до најфинијег уз јако умјерене цијене.

Котор, 25 јула 1895.

Илија Ивановић и друг.

(3—8)